

PensioenLab onderzoekt Europese pensioenregeling

Olaf Boschman
04 februari 2016

Het PensioenLab onderzoekt de impact van arbeidsmigratie en big data op pensioenregelingen. Met name op pan-Europese regelingen. Bij de presentatie van de onderzoeksideeën viel er naast bijval ook kritiek te beluisteren.

Net als de afgelopen drie jaar zetten groepjes jongeren de komende maanden hun tanden in verschillende pensioenthema's. Dit gebeurt onder de vlag van PensioenLab, de denktank van de jongerenvakbonden waar iedereen van 35 jaar en jonger mag meedenken over pensioenen. Namens de jongerenvakbonden zijn Esther Crabbendam (FNV Jong), Michiel Hietkamp (CNV Jongeren) en Derya Gunaydin (VCP Young Professionals) het gezicht van Pensioenlab.

Onder het motto 'een Europees stelsel' onderzoeken leden van het PensioenLab de behoefte aan en de mogelijkheden voor Europese pensioenvoorzieningen. De veronderstelling is dat de arbeidsmigratie onder jongeren toeneemt en daarmee de behoefte aan een goede Europese pensioenvoorziening. Concreet kijkt het onderzoek naar een 'vierde pijler, een goede Europese pensioenverzekering en een internationaal opererende pensioenuitvoerder'.

Voor Frank Elderson, directeur bij DNB en gastheer van de presentatie van de onderzoeksideeën, is dit een logische weg. 'Het is volstrekt helder dat we naar een wereld moeten waarin vrij verkeer van werknemers één van de vrijheden is. Natuurlijk moeten we het makkelijker maken om grensoverschrijdend te werken en dus ook om grensoverschrijdend aan je pensioen te werken.' Ja, er zijn obstakels, maar die kunnen uit de weg worden geruimd. Impliciet gaf de DNB-directeur aan dat dit kan slagen, door te memoreren dat samenwerking van Duitsland en Frankrijk in een kelen en staalgemeenschap ooit ondenkbaar was, net als de uitbreiding van Pensioen Pro maakt gebruik van cookies ter verbetering van uw gebruikersgemak

[Meer informatie](#)

[Melding sluiten](#)

Reacties uit de pensioensector waren terughoudender, bleek bij de presentatie. Willem Noordman, bestuurder bij PME en de Pensioenfederatie, sprak van een 'hele hoge ambitie' en noemde de praktische uitwerking heel complex. Hij vroeg zich af hoe het moet met sociale partners die in Nederland gewend zijn afspraken per sector te maken en die dan opeens Europees moeten gaan werken.

ABP-voorzitter Corien Wortmann, van 2004 tot 2014 lid van het Europees Parlement, waarschuwde de jongeren om verder te kijken dan initiatieven als PEPP, het grensoverschrijdende pan-Europese pensioenproduct in de derde pijler. 'Ik hoop dat jullie op zoek gaan naar goede voorbeelden van een mooi kapitaalgedekt pensioen als arbeidsvoorwaarde. PEPP is een product in de derde pijler. Als we die kant op gaan en Nederland daarin meetrekken, dan gooien we heel veel moois weg.'

Tunnelvisie

Een tweede onderzoek richt zich op het beleggen van €1.300 mrd. Hoe doe je dat? De jongeren willen dat niet doen vanuit een 'tunnelvisie van dekkingsgraden en rendement', maar door te kijken waar in Nederland behoefte aan is en hoe pensioengeld daaraan kan bijdragen. Drie thema's staan centraal: zorg, wonen en economie. De onderzoeksvraag luidt: hoe kunnen pensioenfondsen beleggen in een betere toekomst voor de deelnemers? Ideeën van de jongeren zelf zijn onder meer dat pensioenfondsen geld uitlenen voor omscholing, voor de start van een eigen bedrijf en dat zij investeren in zorgwoningen. Vanuit de zaal kwam de suggestie om te kijken naar de 'latente belastingclaim van 40%' op de €1.300 mrd aan pensioenkapitaal in de huidige pensioenpotten. Die 40% overheidsgeld verdwijnt nu grotendeels naar beleggingen in het buitenland. Aan de jonge onderzoekers de vraag hoe dit anders kan.

Beleggen is ook het thema van een derde onderzoek. De vraag is wat jongeren verstaan onder maatschappelijk verantwoord beleggen en wat zij willen. Directeur Peter Borgdorff zegde toe dat PFZW een enquête van de jongeren onder zijn deelnemers zal verspreiden .

Overspannen verwachtingen

Het vierde onderzoek gaat over vertrouwen: hoe kan het vertrouwen in

pensioenfondsen worden hersteld? Pensioenfondsen scoren de laatste jaren lager op vertrouwen dan banken en verzekeraars. Volgens de jongeren helpt het als deelnemers het gevoel hebben invloed te kunnen uitoefenen. Keuzevrijheid is dan een goed middel, ook al maken mensen daar in de praktijk niet of nauwelijks gebruik van.

Gevraagd hoe ABP omgaat met vertrouwen, antwoordde Wortmann dat het terugwinnen van vertrouwen een project is voor de lange termijn. 'In de situatie nu, met een hele forse spanning tussen het stelsel, de regeling en de realiteit is dat extra gecompliceerd.' Sleutelwoord bij het terugwinnen is voor ABP communicatie: over de financiële situatie, inclusief de kans op korten. Ook wil het fonds de dialoog intensiveren met deelnemers over maatschappelijk verantwoord beleggen.

Volgens Bert Boertje, divisiedirecteur toezicht pensioenfondsen bij DNB, is vertrouwen een prima onderwerp voor onderzoek. 'Het wantrouwen tegen het pensioenstelsel is op veel punten volkomen ten onrechte. Het stelsel dat we hebben, biedt veel goeds. Heel veel mensen kunnen erop vertrouwen dat ze eten en drinken kunnen kopen en dat ze zorg kunnen inkopen als ze oud zijn.'

De crux is volgens Boertje dat de verwachtingen te hoog zijn. 'Er zit een discrepantie tussen de overspannen verwachtingen en wat we met elkaar kunnen realiseren. Dat gat moeten we echt zien te dichten. Communicatie is hier cruciaal. Dat gat moeten we dicht praten. Dat lukt niet met geld.'

Privacy

Het vijfde en laatste onderzoek dit jaar richt zich op het pensioenstelsel van de toekomst. Voor dit onderzoek willen de jongeren niet de stelseldiscussie waar 'velen al jarenlang fulltime mee bezig zijn' dunnetjes overdoen, maar kijken naar de impact van trends op het pensioenstelsel. Zo is de opmars van big data onmiskenbaar. Een onderzoeksvraag in dit verband is of mensen hun privacy willen opgeven voor een beter pensioen. Volgens hen is dat niet ondenkbaar. Immers, nog in de jaren negentig had vrijwel niemand behoefte aan een mobiele telefoon.

Sowieso denken de jongeren dat big data leidt tot een scherper debat over moraliteit en solidariteit: 'Waarom risico's delen als je de risico's precies kent?' Het laatste was

nadrukkelijk een vraag, en geen stelling. Voor pensioenbestuurder Willem Jelle Berg van de CNV moet dat ook zo blijven. 'Als je af wilt van de solidariteit blijft er geen pensioen meer over', zei hij onder verwijzing naar mensen met een hoge levensverwachting, voor wie pensioen dan onbetaalbaar is.

In mei presenteren de jongeren, de meesten werkzaam in de pensioensector in uiteenlopende functies, de onderzoeksresultaten. Over eerdere onderzoeken merkte Michiel Hietkamp (CNV Jongeren) op dat daarvoor door 70 jongeren 'in studentenkamers en huiskamers tot diep in de nacht is gedebatteerd en gediscussieerd'.

De groepjes krijgen advies van 'oudere' deskundigen, onder wie dit jaar Alwin Oerlemans (APG), Wouter Thalen (PFZW) en Michiel Cleij (MN).

© 2016 Pensioen Pro. Alle rechten voorbehouden.